

การปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์

นางสาวเทพวณี วินิจกำธร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-5062-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE INCULCATION OF VALUES THROUGH THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY
IN PRATHOM SUKSA FIVE STUDENTS BY USING THE PROCESS ACCORDING TO
BLOOM AND RATH'S PRINCIPLES

Miss Thepvaneer Vinijkumthorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Elementary Education

Department of Curriculum Instruction and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2548

ISBN 974-17-5062-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์

โดย นางสาวเทพวानी วินิจำทร

สาขาวิชา ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อูมา สุคนธมาน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. อูมา สุคนธมาน)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์)

เทพวาทณี วินิจกำธร : การปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์. (THE INCULCATION OF VALUES THROUGH THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY IN PRATHOM SUKSA FIVE STUDENTS BY USING THE PROCESS ACCORDING TO BLOOM AND RATH'S PRINCIPLES)
 อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุมา สุคนธมาน , 189 หน้า. ISBN 974-17-5062-5

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร และความรอบคอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์ ตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนสาธิตบางนา จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนตามเนื้อหาสาระค่านิยม แบบวัดเจตคติของนักเรียนตามค่านิยม และแบบวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียนตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งแบบบันทึกการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนตามเนื้อหาสาระค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร และความรอบคอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์ ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกฝังค่านิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติของนักเรียนตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร และความรอบคอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์ ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกฝังค่านิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียนตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร และความรอบคอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์ ภายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกฝังค่านิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. จากแบบบันทึกการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เขียนบรรยายสิ่งที่ได้เรียนรู้ ความรู้สึกของการเข้าร่วมกิจกรรม ประโยชน์ที่ได้รับ และการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ เนื้อหาสาระของค่านิยม รู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของการมีค่านิยมทั้ง 4 เรื่อง และนักเรียนสามารถบอกและแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการมีค่านิยมทั้ง 4 เรื่องได้ ในส่วนของความรู้สึกต่อการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนในห้อง นักเรียนรู้สึกสนใจ สนุก เพลิดเพลิน ชอบกิจกรรมต่างๆ และตั้งใจที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในส่วนประโยชน์ที่นักเรียนได้รับนั้น นักเรียนสามารถทำงานประดิษฐ์ต่างๆ ได้ สามารถทำงานกลุ่มให้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือกัน สามารถทำแผนผังความคิดเป็น และมีความกล้าในการแสดงออกเพิ่มมากขึ้น

ภาควิชา...หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา...
 สาขาวิชา.....ประถมศึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2548.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

#4583698327 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD : SUFFICIENCY ECONOMY / VALUES / BLOOM / RATH / INCULCATION OF VALUES

THEPVANEE VINIJKUMTORN : THE INCULCATION OF VALUES THROUGH THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY IN PRATHOM SUKSA FIVE STUDENTS BY USING THE PROCESS ACCORDING TO BLOOM AND RATH'S PRINCIPLES .

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. UMA SUKONTHAMAN, Ed.D. 189 pp. ISBN: 974-17-5062-5

The purpose of this research is to inculcate values through the sufficiency economy philosophy, namely, honesty, patience, perseverance, and prudent of Prathom Suksa five students by using the process according to Bloom and Rath's principles. The subjects were 23 Prathom Suksa five students, in the academic year 2004, from Satit Bangna School, Samutprakan Province. The research instruments included: the learner's knowledge form for values, the learner's attitude form according to values, the learner's behavior for practice form according to the sufficiency economy philosophy, and the learning record form. Data of the study were statistically analyzed by using mean, standard deviation, and t - test.

The results were as follows:

1. The post-test mean score of the learner's knowledge for values that need to inculcate honesty, patience, perseverance, and prudent of Prathom Suksa five students by using the process according to Bloom and Rath's principles, was higher than that of the pre-test at the .05 level of significance.
2. The post-test mean score of the learner's attitude for values that need to inculcate honesty, patience, perseverance, and prudent of Prathom Suksa five students by using the process according to Bloom and Rath's principles, was higher than that of the pre-test at the .05 level of significance.
3. The post-test mean score of the learner's behavior for values that need to inculcate honesty, patience, perseverance, and prudent of Prathom Suksa five students by using the process according to Bloom and Rath's principles, was higher than that of the pre-test at the .05 level of significance.
4. According to the learning record form in which students prescribed what they learned, their feelings of joining activities, their gained advantages and how to apply acquired knowledge into daily life; it was found that students knew and understood the matters of values. They were able to perceive the worth and significance of having four values, and also enable to tell and present behavior practices representing such four values. In terms of their feeling of joining activities, students took the actual practices and joined group class. They were interested in, had fun, enjoyed, pleased and glad to be the part of activities. Respecting the advantages they obtained, they can create stuff, corporate on group activities, make mind mapping, and have courage in expressing more views.

Department..... Curriculum, Instruction,
and Educational Technology.....

Field of student..... Elementary Education.....

Academic year2005.....

Student's signature.....*Thepvanee Vinijkumtorn*.....

Advisor's signature.....*Uma Sukonthaman*.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. อูมา สุกคนธมาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการศึกษาหาความรู้ และคำแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งหลักในการปฏิบัติงาน อันเป็นประโยชน์แก่การวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเยี่ยมตลอดมา ทั้งยังให้แรงเสริมต่าง ๆ ที่เป็นบ่อเกิดกำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยวิวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน สำหรับการตรวจพิจารณาและคอยให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและคณาจารย์ทุกท่านของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(ฝ่ายประถม) รวมทั้งอาจารย์ ดร.บำเพ็ญ ไมตรีโสภณผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์วันชนะ วุฒิศุพร และคณะครูทุกท่านของโรงเรียนสาธิตบางนา จังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลอย่างดียิ่ง และขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ศิริรัตน์ ศิริวิริยะกุล รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสงค์ ศิริวิริยะกุล และน้องใจ น้องแจ๊ค น้องจิบ และดร.สุวิมล ธนะผลเลิศ ผู้อำนวยการศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คุณป้า คุณน้า และพี่ ๆ ทุกคน ในศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในทุก ๆ ด้าน และเป็นกำลังใจที่ดีในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ที่มีพระคุณสูงสุดในชีวิต คอยสนับสนุนด้านการศึกษา และเป็นกำลังใจที่ดีในทุก ๆ ด้านแก่ผู้วิจัยเสมอมา นอกจากนี้ ขอขอบคุณพี่เต๋ย น้องอม น้องแนน น้องนุ้ย และพี่ ๆ เพื่อน ๆ ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจที่ดีอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

เนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้ ส่วนหนึ่งได้มาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยไว้ ณ โอกาสนี้ .

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	12
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
เศรษฐกิจพอเพียง.....	18
ความเป็นมา.....	18
พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง.....	19
ความหมาย.....	24
การปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.....	25
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	27
หลักการสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	27

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต.....	30
พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับค่านิยม	
ที่ต้องการปลูกฝังตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	34
ค่านิยม.....	41
ความหมาย.....	41
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม.....	43
การเกิดค่านิยมและการพัฒนาค่านิยม.....	44
การวัดค่านิยม.....	48
การปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ขั้นพื้นฐาน.....	50
การพัฒนาจิตพิสัยของบлум.....	51
แนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยของบлум.....	51
การพัฒนาจิตพิสัยของบлумสู่กระบวนการเรียนการสอน.....	54
การพัฒนาจิตพิสัยของบлумและพฤติกรรมแต่ละขั้นตอน.....	55
กระบวนการกระจำค่านิยม.....	57
ความหมาย.....	57
แนวคิดกระบวนการกระจำค่านิยมของแรทส์.....	57
ขั้นตอนกระบวนการกระจำค่านิยม.....	59
กลวิธีการจัดกระบวนการกระจำค่านิยม.....	61
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้และค่านิยมของนักเรียน.....	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	67
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	67
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	69
แผนการจัดกิจกรรมที่ใช้ในการวิจัย.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	98
	สรุปผลการวิจัย.....	101
	อภิปรายผลการวิจัย.....	103
	ข้อสังเกตที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง.....	113
	ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	116
	รายการอ้างอิง.....	118
	บรรณานุกรม.....	125
	ภาคผนวก.....	128
	ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	129
	ภาคผนวก ข ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรม.....	131
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	154
	ภาคผนวก ง สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	181
	ภาคผนวก จ ภาพตัวอย่างขณะดำเนินกิจกรรม.....	185
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	189

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมและลักษณะสำคัญของขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ใช้ กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์.....71
2	จำนวนแผนการจัดกิจกรรมและแผนการจัดกิจกรรมของค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง.....73
3	แผนการจัดกิจกรรม พฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียน จำนวนคาบ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง.....74
4	หัวข้อและจำนวนข้อสอบของแบบวัดความรู้ ความเข้าใจของนักเรียน ตามเนื้อหาสาระค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง.....79
5	เกณฑ์การให้คะแนนของมาตราส่วนประเมินค่าของแบบวัดเจตคติ.....81
6	ค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง และจำนวนข้อความเชิงนิมานและข้อความเชิงนิเสธของ แบบวัดเจตคติในการปฏิบัติตนตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง.....81
7	ค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง และจำนวนข้อของแบบวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตนของ นักเรียนในการปลูกฝังค่านิยม ทั้ง 4 เรื่อง.....83
8	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ คะแนนความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนตามเนื้อหาสาระค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง ทั้ง 4 เรื่องก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....87
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติในการปฏิบัติตน ตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง.....88
10	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติในการปฏิบัติตน ตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังทั้ง 4 เรื่องก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....92
11	การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ คะแนนพฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักเรียนตามค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังทั้ง 4 เรื่อง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง.....93
12	แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักเรียน.....95

สารบัญแนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

- 1 กระบวนการพึ่งตนเองเพื่อการพัฒนา : แนวคิดประยุกต์จากทฤษฎีใหม่.....33

สารบัญแนณภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1	หลักการสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....29
2	การเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ สนิท สัมครการ.....45
3	การเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ สาโรช บัวศรี.....45
4	ขั้นตอนกระบวนการกระจำงค่านิยม.....60
5	กรอบแนวคิดในการปลูกฝังค่านิยมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการตามแนวคิดของบลูมและแรทส์.....68
6	ขั้นตอนกระบวนการการปลูกฝังค่านิยมที่ได้จากการสังเคราะห์การพัฒนาด้านจิตพิสัย ของบลูม และกระบวนการกระจำงค่านิยมของแรทส์.....70

สารบัญภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1 ตัวอย่างภาพขณะดำเนินกิจกรรม.....	185
------------------------------------	-----